

VOORWOORD

De titel van mijn verhaal, 'Ecce quodomo moritur' is eigenlijk de titel van een lied, een gebed. Het is een Latijns lied dat we altijd op 4 mei, met dodenherdenking, zingen:

'Ecce quodomo moritur
Justus et nemo percipit corde
Justus et nemo percipit corde
Veri justi tolluntur et nemo considerat
A facio iniquitatis sublatus est justus
Et erit in pace memoria ejus
Et erit in pace memoria ejus
In pace factus est locus ejus
Et in Sion habitatio ejus
Et in Sion habitatio ejus
Et erit in pace memoria ejus'

Vertaald:

Zie, hoe de rechtvaardige sterft,
En niemand neemt het ter harte.
De rechtvaardigen worden weggenomen
en niemand slaat er acht op.
Voor het aangezicht der ongerechtigheid,
wordt de rechtvaardige weggenomen.
In vrede zal zijn gedachtenis zijn.
In vrede is zijn rustplaats bereid, en in
Sion zal zijn woning
zijn, in vrede zal zijn gedachtenis.

Bij het zingen van dit lied, gaan mijn gedachten altijd naar hen. Naar de bemanning van zovele schepen, die in de oorlog op zee hun leven gaven.

Maar vooral naar hem, mijn oom. Hij is dan wel niet in de oorlog gebleven, maar kwam wel in een situatie die was ontstaan door de oorlog.

Mijn verhaal berust geheel op waarheid.

Het is het resultaat van de gesprekken die ik voerde met mijn oom, in het bijzijn van nog een andere oom, wanneer zij samen nachtdienst hadden.

Behalve de belevenissen die ik opgetekend heb, zijn er meerdere geweest, onder geheimhouding.

Hoewel de betreffende personen overleden zijn, (zij hebben allen hun geheim mee in het graf genomen) zal ik mijn belofte van deze geheimhouding nooit breken.

HOOFDSTUK 1

De crisistijd lag als een grauwe deken over ons land en de werkloosheid was tot schrikbarende hoogte gestegen. Het gezin, waarin ik als enige jongen opgroeide, leefde in een klein stadje aan het water.

Ook vader was werkloos en werd derhalve tewerkgesteld in de buurt van Venray. `s Maandags vertrok hij, vroeg in de ochtend, om `s zaterdags, laat in de middag terug te keren.

Hij had een zeevarende broer die, als hij thuis was van een reis, vaak bij ons verbleef. Dit ging ook door in de tijd, dat mijn vader de gehele week van huis was.

Wat er toen allemaal is voorgevallen in ons hofjeshuisje, ik weet het niet precies, daarvoor was ik nog te jong, maar het staat me nog helder voor de geest: de ruzies tussen mijn ouders. Die werden steeds heviger, er werd met van alles gesmeten en gegooid. Gescholden en gevloekt, in alle toonaarden.

Dat doet je als kind geen goed...

Het resulteerde in een scheiding en aangezien dat in die tijd een schande was, verhuisden we naar de grote stad. Naar Rotterdam.

Weg uit de vertrouwde omgeving, je school, je vrienden. Alles moest ik loslaten, ook mijn vader. En dat contact is nooit meer goed geworden. Jammer, erg jammer.

De straat waar we kwamen te wonen, bestond uit beneden en bovenwoningen. Wij kregen een benedenwoning, naast het huis waar een oom en tante met hun beide kinderen woonden. Die tante was een zuster van mijn moeder, het was dus niet helemaal vreemd om ons heen. Er was een zwembad in onze straat en de school die wij bezochten was om de hoek, de eerste straat links.

Ik herinner me nog de woorden boven de ingang, op de betonnen luifel: Spreuken 22:6:

‘Leer een kind van jongs af aan de juiste weg te volgen; ook als hij ouder wordt, zal hij er dan niet van af wijken.’
Toen we er nog maar kort woonden, kwam de bewuste oom, terug van zijn zeereis, bij ons wonen.

In het jaar 1939 ging het schip waar hij op voer: de ‘Otto-land’ voor onderhoud naar Dordrecht.

Elke dag reisde mijn oom heen en weer.

Op een dag, het was in de grote vakantie, vroeg hij mij, of ik zin had een keer mee te gaan. Dat vond ik geweldig. Het werd iets onvergetelijks, ik werd door iedereen verwend.

Mijn oom liet mij het hele schip zien, het domein van de kapitein en de stuurman - wat hun taak was en hoe het leven er in zijn werk ging.

Terwijl hij hiermee bezig was, kwam er iemand in een mooi uniform naar binnen. De kapitein! Deze gaf me een hand en stelde zich voor: ‘Ik ben kapitein Tigchelaar en hoe heet jij?’

Ik noemde mijn naam, maar was wel een beetje verlegen. Dat ging snel over, want hij praatte gewoon vriendelijk tegen mij.

Ik keek hoog tegen hem op, maar hij stelde mij al gauw gerust.

Terwijl we aan het praten waren, keek hij even naar mijn oom, die hem een kort knikje gaf. Daarna vroeg de kapitein me, of ik de volgende week ook nog vakantie had. Toen ik bevestigend antwoordde, vroeg hij mij of ik zin had, om mee te varen met de proefvaart?

Ik, een dag de zee op! Ik wist van blijdschap en verbijstering niet wat ik moest antwoorden en knikte met mijn hoofd overtuigend: 'Ja!'

Ik ging dus de volgende week, met mijn oom, een dag varen op de Noordzee, met de Ottoland Vanaf die dag had mijn oom mijn hart veroverd!

De week wachten duurde lang, maar eindelijk was de dag daar.

We hoefden niet naar Dordrecht, want het schip lag inmiddels weer in Rotterdam. We reden met de tram naar de haven en een half uur nadat we aan boord waren gegaan, voeren we de haven al uit, de Nieuwe Waterweg op. Een kleine drie kwartier later, voeren we langs het stadje waar ik geboren was. Herinneringen kwamen boven; van fijne maar ook van nare dingen.

Een half uur later voeren we tussen de pieren door. Daar was zij dan: de zee, groots en wijds, overgoten door zonlicht.

Ik wist toen nog niet, dat diezelfde zee zoveel voor mij zou gaan betekenen.

Toen de kust uit het oog verdwenen was, maakte een vreemd, licht gevoel zich van mij meester, een gevoel van vrijheid en geluk.

De dag vloog om, ik kon toen al die indrukken nog niet verwerken, dat had tijd nodig.

Toen we afmeerden in Rotterdam, nam mijn oom me mee naar de brug, om de kapitein en daarna de andere bemanningsleden te bedanken. Ik had dé dag van mijn, nog zo jonge, leven gehad!

De Ottoland zou de week daarop weer vertrekken, ik wist toen nog niet, dat het voor het laatst was, dat ik haar had gezien.

Het zou een korte reis zijn naar Cardiff, in Wales, voor een lading steenkool.